

Ylisuuret suomalaiset

Voin täten luottamuksellisesti paljastaa, että en äänestänyt. En nyt tarkoita taanoisia kunnallisvaaleja vaan nationalistisen nostalgian kuorruttamaa mediakanasanäänestystä Suurista Suomalaisista, jonka suuri suomalainen tiedotusväline Yleisradio on järjestänyt samannimisen televisiosarjan tiimoilta. BBC2:n vuonna 2002 esittelemä televisiosarjaformaatti leviää parhaillaan maailmalla kohtuullisella menestyksellä. Suomi on ensimmäisten joukossa ehittänyt valjastamaan sen kirjastamaan kansallisen identiteettimme kilvenkantajia.

Nationalismin kannalta BBC:n ohjelmaformaatti on nokkela vastaisuus monikulttuuristumiselle, kansainvälistymiselle ja muulle kansallisten identiteettien liudentumiselle. Televisiosarja palauttaa mieliin kansallisen historian tärkeitä vaiheita ja saavutuksia, nostaa esiin ehkä jo muuten unohduksen hämärään painumassa olevia merkkihenkilöitä sekä antaa meille kansalaisille mahdollisuuden osallistua kansallisen historiamme uudelleenmäärittelyyn. Tällä kertaa tosin määrittely toteutetaan mediaformaatin sanelemin ehdoin ja määrätietoisen mainoskampanjan tukemana. Onko suurin suomalainen Taiteilija vai Taistelija, kysyy Ylen mainosjuhlite. Niinpä.

Erot tähän mennessä toteutettujen kansallisten kilpailujen (esimerkiksi Britannia, Kanada, Saksa) välillä ovat toki kiinnostavia: voimme tarkastella vaikkapa valtiosta toiseen vaihtelevaa suhdetta kuolleiden ja vielä elävien merkkihenkilöiden välillä tai aprikoida politiikan, tieteen, urheilun ja taiteiden edustajien keskinäistä sijoittumista. Kuitenkin nationalismin artikuloijana hätkähdyttää mieluummin se yhdenmukaisuus, joka tähänastisissa kansallisissa äänestyksissä ilmenee.

Kansallisten merkkihenkilöiden kilpailuissa menestyvät erityisesti miehet. Naisille näyttää riittävän yllättävän niukasti paikkoja kansallisissa Top 100 -pantheoneissa, joita kansalaiset ovat äänestyksissään tuottaneet. Merkittävät asiat, suurteot, yksilön parhaus ja kansallisen historian suuri kertomus näyttävät kaikki olevan erityisesti kansallisen identiteetin miehisen osan ominaisuuksia ja aikaansaannoksia. Samalla kun kansallisia arvoja määritellään tärkeiden yksilöiden kautta, määritellyiksi tulevat myös tieteen, taiteen, politiikan sekä sodankäynnin sisäiset ja keskinäiset painotukset. Myös nämä saavat kansallisissa äänestyksissä miehisen tulkinnan ja miehet valikoituvat keulille kultakin alalta. Naiset jäävät kansallisen muistin marginaaliin. Suomalaisessa äänestyksessä kymmenen parhaan joukkoon on naisista päässyt vain istuva presidenttimme, joskin sadan joukossa on peräti 21 naista.

Ehkäpä tässä purkautuu auki se Sylvia Walbyn tutkimuksissaan esiin nostama havainto, että miesten ja naisten sitoutuminen tiettyyn kansalliseen tai etniseen identiteettiin poikkeaa selvästi toisistaan. Nationalismi ja kansallistunne näyttäv-

tyvät näissä merkkihenkilöiden kilpa-ajoissa selvästi miehisinä rakenteina: merkkihenkilöt ovat merkkimiehiä, kansallisen historian virstanpylväät ovat miesten saavuttamia, kansallisesti tärkeät teot ovat miesten tekoja.

Minulle on vielä epäselvää, kuuluuko ohjelmaformaattiin ajatus siitä, että kansallinen äänestys ohjelmapaketteineen uusittaisiin esimerkiksi muutaman vuoden välein. Uusintakilpailut mahdollistaisivat kansallisten merkkihenkilöiden barometrin, josta tutkijat voisivat analysoida satunnaisten mediaosallistujien (äänestäjien) sekä erilaisten äärinationalististen ja muiden "intressiryhmien" organisoimien äänestyskampanjoiden kulloistakin menestystä. Toisaalta uusintakilpailut voisivat tuottaa kestävämmän tilanteen – tai mainion bisneksen – historian oppikirjojen tekijöille: kyllä kai "kansan" toteuttaman yhteisen menneisyytemme uudelleentulinnan tulisi näkyä myös kouluopetuksessa. Tätä tarkoittanee mediademokratia.